Конференція в Гадзі.

ня, 1 і 2-го серпня відбула ся в
лістична конференція невтраль-
Інтернаціональним Соціялістич-
енції були делеґати з Данії, Шве-
рґентити і Злучених Держав.
ції і Норвеґії не прибули на
не дістали пашпортів на переїзд.
стали дозволу на виїзд з причини
в міжнародній політиці". Деле-
мецька почта не доручила ман-

делеґації т. П. Д. Труельстра,
. В своїй привітній промові, він
ів воюючих держав, щоби вони
що ділять їх і щоби звернули
роздори серед соціялістів зміц-
сть правительств у всіх держа-

т. Алджерон Лі, котрий є тепер
андидатом на ґубернатора стей-
ро вплив війни на соціялістичні
та про мілітаристичний рух роз-
.

чайно горячо привитала заяву
е повинна покінчити ся якими-
нексіями і контрибуціями.
більшости Американської Соц.
ого дня еще предложив внесене
ня конференції представителів
сього сьвіта і то в якнайблиз-

ила на своїм послїднім засїданю
Всї делеґати одноголосно виска-
м верненем независмости Бель-
ої самостійности Польщі і утво-
Союза Балканських Держав. Кон-
судила леліяну капіталістични-
продовжене економічної боротьбі
сеї війни і висказалась за свобо-

нем конференції висловлено еще
ня італійського соціялістичного
Відни Цезаре Баттісті, докона-

* * *

ай і думай.

ть одну із слїдуючих трох цїлий:
ки — для капіталїстів.
нок — для капіталїстів.
вложеного в чужі підприємства

ністер" Робітнику, маєш бути
ладати головою.

* * *

е Чорноробе, що ті соціялїсти то
. Они хотять віддати робітни-
асної працї і обрабувати бідно-
нокого средства до житя.

и, котра відвернулаби ту чашу
овіка.

казати, хто помилив ся: чи Жо-
нивший сили пролетаріяту, чи
т недоцінивший своїх власних

ає? Хто візьме ся дати відпо-
питане?...

ж навіть Жорес тодї помиляв
сил пролетаріяту, то він був
авий, твердячи, що лише рішу-
пролетаріяту можуть спинити
ити загально людську різню.

і заключає ся то головне, що
роге в Жоресї. Висше Жореса
висше Жореса публїциста, вис-
політичного діяча стоїть Жо-
конаний і ярий противник мі-

раґізм його смерти для нас о-
живими й заключає ся в тім,
жертвою того мілїтаризму,
го так боров ся, що його голос
з в ту мінуту, коли він пови-
чати сильнїйше всего...

нь річницї смерти Жореса бу-
всї слова і всї промови, котрі
ть грімко і сьміло полишений

рішучі виступи пролетаріяту
пинити сю людську різню.

„Н. М."

Чого хочуть америк. соціялїсти?

Плятформа соц. партії на 1916 р.

В хвилю найбільшої сьвітової кризи небувалої в історії людства різні Соціялїстична партія Америки заявляє свою непохитну вірність прінціпам інтернаціоналїзму, світовому миру і промисловій демократії.

Велика війна, що пожерла мілїони людського житя, що зруйнувала несчислимі дорогоцінности культури і цивілїзації, се одинокий плід гнилої капіталїстичної системи продукції. Причиною війни є боротьба незаспокоєної ненажертоєти капіталїстів европейських держав, які безперервно глядїли за новими ринками і чужими територіями. Ті заборчі стремлїня капіталїстів проявляли ся в їх добре з'орґанїзованій роботї, яка мала на цїли звязати також Злучені Держави погубною політикою мілїтаризму. Війна підчас теперішного ладу неминуча. Доки не щезнуть ринки експльоатовані капіталїстичною клясою, боротьба за ті ринки неминуча. Мирний розвій людства немислимий в рамцях братовбийчого капіталїстичного ладу.

Хоч і вельми страшні і відразні страхіття війни, що плюндрує Европу, вони ніяк не дорівнують нуждї, яку наносить людству капіталїстичний лад в часї мира. Замість того, щоби забезпечити кожного члена суспільства в необхідні средства істнованя і максімальною свободою культури, капіталїстична продукція напрягає всїх сил для інтересів горстки кровопийчих галапасів. Могутня сила правитетьства і промисловий ґенїй людства спрямовані виключно в сторону експльоатації робочого люду на користь незначної чисельно кляси капіталїстів. Всїх средств сьогоднї уживаєть ся на те, щоби нагарбати незначній клясї капіталїстів-неробів ще більше доходів виссаних з нервів і мускулів робітницьких мас, які крім тих нервів і мускулів не мають ніякого іншого майна.

На кожнім кроцї дають ся відчувати страшні наслїдки тої погубної системи Робітники пригнетені і зрабовані з усїх моральних і фізичних прав на істноване. Рікрічно убожество і нужда і убийчий промисл забирає більше жертв чим теперішне воєнне божевіле в Европі і Азії.

Правлячі кляси послугуючи ся привілеями і властию уживають средств до забезпеченя своїх інтересів, саме тодї, коли робочий люд бореть ся з упривілейованою клясою бандитів за своє істноване, за свободу і за право на житєві радощі. Таким способом ізза подїлу народу на кляси, серед народу ведеть ся і мусить вести ся клясова боротьба, в якій нема пощади. І доки в руках меншости лежати-ме контроля економічного житя народу, доти більшість народу буде поневолена, доти істнуватиме серед сеї більшости убожество, коли рівночасно меншість буде окружена роскошами. І доки сей лад буде істнувати, доти війна неминуча.

Соціялїзм одинокий ратунок.

Соціялїстична Партія хоче положити кінець тим відносинам реорґанїзацією народного житя, реорґанїзацією основаною на соціялїстичних прінціпах. Навряд усїм твердженям і обвинуваченям наймитів і оборонцїв капіталїстичного ладу, ми соціялїсти не то, що не думаємо повалити приватну власність, а навпаки, хочемо її розширити. Ми віримо, що кожна людина має право на власність предметів для личного ужитку, але тих предметів, що необхідні для істнованя людського осібняка, яких посїдане і властовоне не обмежувалоб прав другої людини і не накладалоб на неї ярма. Соціялїзм жадає приватної власности і індівідуального орудуваня всїми предметами, продуктивними струментами, і усїми річами індівідуального характеру. Зате-ж домагаєть ся, щоби усї предмети, що носять колективний характер перейшли на колективне властоване і орудуване, та під демократичну контролю. Приватне властоване і орудуване тачками не наражує на небезпеку вольностий і істнованя людини; але приватне властоване і орудуване залїзницями, копальнями і фабриками робить їх властителїв панами житя їх ближнього — робітника.

Ми переконані, що населене Злучених Держав не буде вихісновувати житєвих радощів, не зазнає добробуту, не буде жити в мирних відносинах з иншими народами так довго, як довго богацтва сего краю будуть монополїзовані капіталїстичною олїґархією. Тепер, коли приготовляємо ся до виборчої кампанії і при усякій иншій виборчій кампанії ми повинні тямити, що уся домашня чи загранична політика спричинена теперішною ситуацією, мусить бути порішена більшостию. Мусимо тямити про потребу такої реорґанїзації нашого економічного житя, яка вирвалаб з кріпких клїщів промислових і фінансових рабівників земельні обшари, копальнї, лїси, залїзницї, фабрики і усї річи необхідні для нашої фізичної екзістенції, якаб передала ті всї богацтва на власність і під заряд всеї суспільности.

Колиб населене сего краю мало свободу у виборі працї для заспокоєня своїх потреб, то не булоб тут нїколи анї убожества і нужди, анї безробітя. Але населене сего краю не має свободи працї для заспокоєня своїх потреб. Величезні маси робочого люду можуть працювати лишень тодї, коли капіталїстична кляса та властителька усього промислу бачить ринок на свої продукти, який принесе зиск. Заспокоєне необхідних потреб мілїонних мас основуєть ся на захланности малої горстки галапасів. Теперішний капіталїстичний лад так і пригадує піраміду оперту на землї своїм вершком Час від часу та піраміда похиляєть ся і гнете робучі маси страшною нуждою. Таке похилене тої тяжкої піраміди викликало крізу в 1907 р. Колиб тодї капіталїсти були усунули ся з дороги, то безробіте і нужда скінчилиб ся негайно і в протягу 1 дня відновивби ся на ново правильний хід промислу і роботи. Та капіталїсти не забрали ся з дороги. Їх захланність стоїть на першім місци, а на житєві потреби робітників вони не зважають.

Пусті обіцянки президентів.

Після індустріяльної недолї в 1907р. не скоро ожив увесь бизнес. Тефт вибраний тодї президентом обіцював завести добробут, але через чотири роки свого урядованя обіцянки не сповнив.

А відтак вибрано пр. Вилсона і він теж обіцяв завести добробут. Але анї одна його обіцянка поправити індустріяльні відносини не сповнила ся. І коли сьогоднї в Злуч. Державах панує так званий „добробут", то він є лишень вислїдом величезних замовлень воєнних матеріялїв европейськими державами. На дїлї з того „добробуту" користає лиш горстка богачів, що тягне виски з виробу амуніції, а мілїонні робітницькі маси дальше терплять крайну нужду.

Добробут чи нужда?

Ми рішучо заперечуємо, немовби народ користував ся дїйсним добробутом, та стверджуємо, що мілїони живуть в крайнім убожестві. У відповідь на перехвалки теперішної адмінїстрації, яка хвалить ся, що вона введенем в житє своєї політичної програми надїлила робітницькі маси добробутом, ми наведемо 76 число бюлетину Фед. Деп. Публичного Здоровля, виданого на весні 1916 р. і підписаного Др. Б. С. Ворреном ґенеральним доктором сего департаменту. Той бюлетин стверджує, що кожда робітницька родина, в цїли забезпеченя від фізичного хирлятства, мусить мати, що найменше 800 дол. річного доходу. А замість сего більше чим половина робітницьких родин не одержує сеї суми, близько трета часть одержує менше, чим 500 долярів річно, а кожда дванайцята робітницька родина не одержує навіть 300 дол. річного доходу. Як примір руйнуючого дїланя браку відповідної поживи і оплаканих житєвих обставин на робітницькі родини, наводимо факт, що військові лїкарі узнали неспосібними чотири-пятих з загального числа молодців, що зголошували ся до армії. Сей страшно великий процент фізичних хирляків серед теперішного положеня не є незвичайно великим.

В Лудлов, Калумет, Йонґстаун, Бейон і в Вест Вірджінії робітники вели розпучну боротьбу за своє право на істноване, а капіталїстичний уряд кріваво переслїдував робітницьких провідників і всїма силами старав ся вдержати робітників у ярмі.

Кому потрібна армія і фльота.

Від ряду лїт капіталїстична кляса старала ся завести в тім краю більшу і сильнїйшу армію і фльоту. Для капіталїстів потрібна велика армія, щоби не позволити робітницькій клясї в Злучених Державах — вирвати ся з неволї. Велика фльота потрібна на те, щоби зберігати заграничні інтереси американських капіталїстів, та щоби на всякий случай станути на поміч американській дипльоматії в її погонї за сьвітовими ринками збуту для капіталїстів. Европейською війною, що позбавила можности якунебудь европейську державу напасти на Злучені Держави, тою війною послугують ся американські капіталїсти і безсовісні політикери при веденю аґітації за мілїтаризмом. І вислїдом сеї аґітації буде зміцнене і побільшене мілїтаризму в Америцї. Узнаємо усї воєнні приготованя за фалшиві, непотрібні і небезпечні своїми мілїтаристичними тенденціями. Ми обстоюємо за суспільними приготованями до боротьби за кращі умовини житя, за поправлене нації під фізичним і моральним взглядом.

Становище Соц. Партії супроти війни.

Соціялїстична Партія стоїть, на становищи непохитної опозиції проти війни. Бо ми дуже добре знаємо, що причина модерної війни лежить в природї капіталїзму, та що лиш введенем кооперативного соціялїстичного ладу можна положити кінець війнам. Але ми признаємо, що введенем відповідних заряджень можна і підчас сучасного капіталїстичного ладу заховати мир. Супроти сего ми домагаємось:

1. Щоби відібрати президентови власть, яка дає йому спромогу поставити націю в таке положене з якого нема иншого виходу крім війни. Жаден чоловік, хочби й не знати на як високім становищи, не повинен мати права розвязувати питане війни або мира для стомілїонового народу. Дати одному чоловікови таке право не є анї демократично, анї безпечно. Тепер президент має таку власть і силу, що може рішати після своєї вподоби, яка має бути загранична політика цїлої держави і який має бути характер і тон дипльоматичних відносин до инших держав. Тому ми домагаємось, щоби не президент, але конґрес рішав про веденя заграничної політики і дипльоматичних відносин, але щоби крім сего увесь народ мав право через референдум, в кождій хвили зажадати від конґресу зміни напряму його заграничної політики.

2. Щоби Злучені Держави не виповідали війни, заки народ на се не згодить ся загальним голосованем; виїмковий случай становить напад на територію Злучених Держав.

3. Щоби негайно опрокинено доктріну Монро, яка є так грізною, що нераз навіть її приклонники признають, що вона одинока найбільше небезпечна причина війни. Колись та доктріна була проголошена для збереженя мира в Злучених Державах. Тепер вона з охоронної зробилась загрожуючою. Капіталїсти придержують ся її лише тому, що на неї можуть покликати ся при обороні своїх приватих інтересів в полудневій і центральній Америцї. Ми бажаємо розвою соціяльних і політичних приязних відносин до инших народів західної півкулї, бо лиш в сей спосіб можна приспішити на сьвітї мирну к о н ф е д е р а ц і ю націй. Виступаємо зате проти доктріни Монро, бо вона відбирає нам можність рішати про мир і віддає її в руки котроїнебудь держави, яка може нас примусити до війни своїм нападом на якунебудь державу в західнім сьвітї.

Щоби сейчас признано після справедливости независимість Филипинським островам. Филипинцї мають повне право на самоуправу; а ми маємо право домагати ся усуненя потреби будови дреднотів потрібних до оборони Филипинів на случай війни.

Робітнича програма.

В інтересї скріпленя робітницької кляси в її боротьбі за здійснене її найвисшої цїли тобто кооперативного устрою, та щоби зміцнити її відпорну силу проти капіталїстичного гнету, ми заявляємо, що ми і наші репрезентанти, будемо держати ся слїдуючої програми:

Політичні жаданя.

1. Жадаємо негайно уневажненя усїх законів і проектів, що стремлять до збільшеня армії і фльоти Злуч. Держав.

2. Жадаємо, щоби президент був позбавлений права рішати про відносини Злуч. Держав до прочих держав, та щоби се право прислугувало конґресови; щоби дипльоматичні заходи і зносини були звісні цїлому загалови; щоби Злуч. Держави не виповідали війни без згоди населеня через загальне голосоване: — виїмок становить напад, або заняте території Злуч. Держав иншою державою.

3. Жадаємо, щоби правительство Злуч. Держав скликало конґрес репрезентантів невтральних держав в цїли посередництва між воюючими державами для заведеня безпроволочного і тревалого мира без відшкодовань і анексій, з виїмком хіба таких анексій, яких будуть домагати ся мешканцї даної території через загальне голосоване. Той мировий конґрес мавби домагати ся заключеня обовязуючих і рішучих інтернаціональних договорів, які малиб на метї взаїмне роз'оружене на суші і на морю, а також мавби домагати ся заснованя інтернаціонального конґресу для мирного порішуваня і розсуджуваня міжнародних непорозумінь.

4. Жадаємо, щоби Філїпінські острови сейчас дістали повну політичну свободу і незалежність, та щоби Злучені Держави зрекли ся всїх претенсій на посїдане і правлїне хочби малої части островів.

5. а.) Жадаємо неограниченого, рівного виборчого права для мущин і жінок.

б.) Негайного принятя т. зв. „поправки Сузанни Б. Антони" до конституції Злучених Держав, яка розширилаб виборчі права на жінок.

6. Жадаємо принятя ініціятиви, референдум, права відклику урядників і пропорціонального представництва так в конґресї, як і в місцевих управах.

7. Жадаємо розвязаня і знесеня сенату і відібраня президентови сенату „вето", тобто права заперечення.

8. Жадаємо вибору президента і віце-президента загальним, безпосередним голосованем.

9. Жадаємо поваленя закону, що не позволяє на поправки в конституції, та щоби поправки були ухвалювані цїлим народом.

10. Жадаємо скликаня конвенції для ревізії конституції Злучених Держав.

11. Жадаємо відібраня Найвисшому Судови Злуч. Дер. присвоєного ним права, рішати про конституційність законодавства ухваленого конґресом. Національні закони можуть бути уневажнені або конґресом, або загальним голосованем (референдум) цїлого народу.

12. Жадаємо відібраня судам права видавати інджонкшен.

13. Жадаємо вибору всїх судїїв Злучених Держав на короткий термін.

14 Жадаємо безплатного переводженя судових справ.

15 Жадаємо введеня рівного, безпосередного вибор-

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO